

הורגשים ורגשות על פי פרשת השבוע

לחזור עם תשובה...

פרשת דברים | עלון מס' 140

תירוצ טוב למה אנחנו לא יכולים השבת... שלא יחשבו ש...

הרבה פעמים פונה אלינו אדם בשאלה... בבקשה... הוא צריך סיוע עזרה וכדו' ואתה בהחלט מתלבט האם להיענות לבקשתו... האם זה מסתדר לך... ולפעמים ברור לך שהתשובה היא לא... אתה לא יכול... אבל לא נעים לך לומר את הלא... אתה דוחה את התשובה עד לרגע האחרון, שאז כביכול כבר אין לך ברירה או שתגרום לו להתקשר אליך שוב ושוב... יש פה בחינה של עינוי דין... כי אם היית משיב את התשובה במהירות הוא היה מנסה להסתדר בדרכים חילופיות, אך כאשר השהתה את התשובה, נתת לו את התחושה והאשליה כאילו אתה הולך לסייע לו בעניין... אך את האמת אתה יודע שמלכתחילה לא יכולת... ולא התכוונת לעשות את מבוקשו... ההשהיה של התשובה הזו היא בחינת עינוי דין...

אבל מאידך גיסא חשוב לזכור הווי מתונים בדין לפני שהחלטת - לפני שאתה סגור עם עצמך תן מקום לחשיבה נוספת הפוך בה והפוך בה... לא מצריך ישר לקפוץ לענות... בדור האינסטינקט אנחנו אפ' לא מספיקים לשמוע מה השני רוצה... הוא עוד לא סיים להציג את השאלה... אנחנו כבר עונים שני תשובות... המתניות עוזרת לנו דבר ראשון להקשיב לשני... כשמקשיבים קורה דבר מאד מעניין - פשוט שומעים מה יש לשני לומר... מקשיבים עד הסוף מה הוא בדיוק רוצה... כשאתה שומע אתה אוסף נתונים... אתה צובר ידע... מבין מה השני צריך... כעת אחרי שהקשבת תוכל לדון עם עצמך... ולהתלבט עם עצמך... האם אתה יכול... מסוגל... רוצה... מעוניין... לחשוב זה דבר חיובי... אבל מזהירה התורה שמרוב מתניות, אל תהפוך את זה לעינוי דין... תזכור תמיד כשאתה לוקח את הזמן זה על חשבון משהו... שממתין לתשובה שלך...

מהו עינוי דין? - כאשר אדם ממתין להכרעת הדין - יש לו מתח סמוי או גלוי, לדעת האם הוא הפסיד כסף האם לא... האם תהיה פה פשרה... כמה יהיה הנזק... זה תופס את האדם... בדיוק אותו הדבר כאשר אדם פונה אליך לסיוע הוא צריך עזרה... חסד... טובה... יש לו איזה מתח פנימי האם זה יסתדר... האם הוא יוכל לסייע, להמליץ עלי... האם אחרי שפנית לפלוני הסיפור שאיתו אני מתמודד הולך לקראת פתרון, או שהסיפור ממשיך... אז אם אין לך איך לעזור לו - אל תמתח ותשהה אותו באשליה כביכול אתה בעניין... כמובן שאם יש לך ספק או צדדים שכן תוכל - זה בכלל הווי מתונים בדין... תשקול טוב אולי כן תוכל להיות לו לעזר... אך אם ברור לך שלא - בָּעֵת ההוא לאמר - באותו עת שברור לדיין להיכן הדין נוטה מיד יאמר פלוני אתה זכאי פלוני אתה חייב... - סיים את הסיפור ומהר...

ואצוה את שפטיכם בעת ההוא לאמר שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו...

ואצוה את שפטיכם. אמרתי להם הווי מתונים בדין (רש"י)

לכאורה יש להבין מהו ואצוה לאמר - מה זה לאמר למי הם צריכים לומר את זה?? ומה מוסיף משה רבינו את המילים בָּעֵת ההוא?? מה זה רלוונטי לנאמר??

הכלי יקר מבאר זאת כך - ואצוה את שופטיכם בעת ההיא לאמר. מהו לאמר למי יאמרו השופטים זה, ובעת ההיא מיותר לגמרי. ונראה שהזהירם על עינוי הדין אלא בעת ההיא לאמר באותו עת שברור לדיין להיכן הדין נוטה מיד יאמר פלוני אתה זכאי פלוני אתה חייב. ומה שפירש"י מכאן הווי מתונים בדין, אולי גם רש"י סובר שמשמעותו להזהיר על עינוי הדין, ומכל מקום למידין מזה גם להיות מתון בדין דאל"כ לשתוק קרא מיניה אטו ברשיעי עסקינן המענים את הדין בחנם אלא ודאי שכל דיין צריך להיות מתון בדין ויש לחוש שעי"ז יבא לידי עינוי הדין וישהה יותר מן הראוי על כן אמר בעת ההיא לאמר...

מדבריו למדנו כי יש לאחוז את הדין בשני קצוות, מחד הווי מתונים בדין ומאידך לא לענות דין... יש משהו שמחכה להכרעה... לתשובה...

זהו יסוד חכם לחיים - מצד אחד כאשר מגיע אליך שאלה או נושא הדורש עיון וחשיבה... אכן צריך להיות מתון... לא להיות פזיז... להקשיב, לנתח, להבין את העומק, ואת המשמעות, וכמובן את התוצאה, והמסקנה...

אבל אחרי שכבר ברור לך הכיוון, אתה כבר יודע מה התוצאה... ברור לך מה צריכה להיות התשובה... אל תמתח... ואל תענה את הדין...

אתה שומע סיימתי כעת טלפון עם אח שלי יוסי, והוא רוצה לשלוח את הילדים לשבת... אוייש... ומה ענית לו?? שאני צריכה לחשוב על זה ואני אחזור אליו... האמת שאין לי כוח אליהם את יודעת הם לא קלים... וגם יש לי תוכניות קצת השבת... אולי תדחי אותו לשבת אחרת?? אבל באמת לא נעים לי... כי אתה זוכר לפני חודשיים, כשאנחנו יצאנו, ביקשנו מהם לקחת את הילדים והם שמרו עליהם בשמחה... את צודקת, אבל באמת שלא מתאים לי השבת... אז מה? להגיד להם לא? שאי אפשר השבת?? לא לא תמתיני נראה עוד יומימיים... אבל אי אפשר להשאיר אותם ככה תלויים, אם התשובה היא לא, בא נסיים את זה כעת, לא יפה לענות תשובה שלילית ברגע האחרון... אבל אולי עוד יומיים ההרגשה שלי תשתנה... עזוב אני מכירה אותך אתה לא תשתנה כשהחלטת משהו זה סופי אצלך... האמת את צודקת... תמצאי אבל

שבת שלום
ומבורך

נרגנות...

ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת יהוה אתנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד האמרי להשמידנו...

יש להבין ראשית מהי נרגנות?? ובנוסף מדוע משה רבינו אומר **ותרגנו באהליכם ותאמרו** - הרי בני ישראל לאחר ששמעו את דברי המרגלים ישבו ובכו בכיה אדירה לכאורה לא רק באוהלים - **ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא...**

במשלי (כו.כב.) כתוב - **דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן...** הוי אומר ההתלהמות היא חלק מהנרגנות... ומהי נרגנות לכאורה בהבנה הפשוטה, אדם שאיננו מרוצה מתוצאה מסוימת... מעוול שנעשה לו... כשאדם לא מרוצה הוא נרגן... עד כאן זה בסדר זה בהחלט גם טבעי... וכי אדם יכול להיות מרוצה מתוצאה שהוא לא רוצה בה?? אולי בעבודה אישית לקבל כל דבר באמונה והכנעה הרי זה אפשרי... אך בצורה טבעית... יש קושי רגשי לקבל תוצאה שאיננה רצויה... אם כן לכאורה לשורש הנרגנות יש מקום...

אך הנרגנות מכילה בתוכה המשך... דהיינו לא להיות מרוצה זה בסדר גמור, השאלה היא מה אתה עושה עם זה הלאה... התוצאה של הנרגנות היא ההתלהמות... שזה שלהוב היצרים הפנימיים המייצרת לאדם תסיסה פנימית... ודוחפת אותו להשיב מלחמה... לנקום... להחזיר... להתקומם... כל אדם שרואה עוול וחש עוול מתקומם... אבל מה הוא עושה עם זה הלאה...

הנרגן - משלהב את כל סביבתו הקרובה ולפעמים גם הרחוקה בשלהוב יצרים... בנתינת ביטוי פומבי לתחושת העוול... ומייצר סביבו קבוצה של אנשים ממורמרים שיחד מייצרים מרירות נוספות מתלהמים... וכך מייצרים מריבה...

במשלי (כו.כ.) **באפס עצים תכבה אש ובאין נרגן ישתק מדון...** הרי לנו שוב כי הנרגן הוא העצים שמתדלק את האש... כולנו מתקוממים כשרואים עוול, אך יכולים להמשיך לחיות עם זה... הנרגן לוקח את העוול האישי שלו ומייצר תסיסה סביבתית...

היכן מתחילה הבעיה של הנרגן התורן?? כאשר הוא נותן לעוול שהוא חושב שעשו לו פרשנות רגשית שלילית... מהיכן משה ידע כי הם נרגנו באהליהם?? וכי הוא נצרך לרוח הקודש שגילתה לו רז זה? לכאורה זה היה לו ברור כי הוא ראה את התוצאה... כאשר מגיעים ציבור שמתקוממים על משהו שעל פניו לא אמור לקרא עד כמה שהקב"ה הבטיח על כניסה לארץ עד כמה שראיתם ניסים גלויים ביציאת מצרים... מתן תורה... והניסים במדבר... וכעת שמגיעים המרגלים אתם יוצאים למסע מחאה עם בכי גדול... אם זו התוצאה צריך להיות שמישהו בישל את זה... חייב להיות שהייתה כאן נרגנות... ואיפה היא התחילה?? באוהל... שם בפנים

התחיל הרחש בחש... כעת נחבר פרשנות רגשית שלילית... נוסף התלהמות... **בשנאת יהוה אתנו הוציאנו מארץ מצרים** - הוא כביכול הרי שונא אותנו... התוצאה הייתה התקוממות רבתי...

והאמת היא הפוכה לא הוא שונא אתכם - במחילה אתם שונאים אותו הוא אוהב אתכם... אם כל נרגן היה חושב על כך שהקב"ה אוהב אותו באותו רגע הכל היה נרגע... הקושי... התחושה הייתה נעלמת... משום שכאשר מתחילה התחושה הלא נעימה על ההרגשה כביכול נעשה כאן עוול... הקב"ה מוציא אותנו ממצרים לקחת אותנו לארץ שיש שם אנשים ענקיים ארץ אוכלת יושביה... זה בהחלט מפחיד... אבל רגע אחד הרי הקב"ה אוהב אותנו וכי מי שאוהב יעשה לנו חלילה דברים רעים? ברור שלא... זהו הייתם נרגעים וממשיכים הלאה...

אך לא כך נהגתם... נתתם פרשנות עקומה למה ששמעתם... עשיתם חיבור של אחד ועוד אחד והנה ארץ מפחידה ושנאה... שווה נרגנות שמתחילה באהל בפנים... ומתפרצת לה בקול רעש גדול בחוץ... **ובדבר הזה אינכם מאמינים ביהוה אלהיכם...**

א"כ למדנו שורש ההרגשה של תחושה לא נעימה כששומעים על עוול... כשמרגישים חוסר צדק... היא הגיונית וטבעית... השאלה לאן מובילים את זה הלאה... הבעיה מתחילה כאשר הנרגן מצרף רגשות שלילים לפעמים מעוותים... כשהוא נותן הסבר למה ההוא עשה לו כך וגרם לו כך... ואז הוא מתחיל להתלהם על כך... ומצרף למרמור שלו את כל הסביבה... מחרחר ריב ומדון ומוסיף דלק לבעירה...

שורש הנרגנות יכולה להיות קיימת אצל כל אחד... אבל יש מי שמפתח את זה לאומנות של ממש... מטבע הדברים הנרגן האמיתי הוא אדם שרע לו בחיים, והוא חווה סבל של ממש, משום שכל הזמן הוא מתבשל בתוך המרמור שלו... ועם זה הוא הולך לאחרים לרתום אותם לחגיגה... אולי בזה שהוא מפעיל את הרבים איתו יחד זה נותן לו איזו מענה למצוקה הגדולה... הנה הוא שווה... הוא קיים... הוא נוכח... הרי כולם סוברים שהוא צודק כולם שותפים איתו לנרגנות... אך האמת היא שאדם בר דעת יכול לעצור את הנרגנות בשלב הראשוני שלה...

'תשעה באב'

אם נשאל את עצמנו האין נגדיר את יום ט' באב...

מן הסתם היינו משיבים שהוא יום של אין ברירה... אם נשווה את יום הצום הזה הארוך לצום יום הכיפורים - אז ביום כיפור אנחנו מבינים כי שווה לנו לנצל את היום... כי הוא יום מחילה סליחה וכפרה... אך בט' באב אנחנו פחות מחוברים לקונספט כי כל האבלות היא די מנותקת רגשית מההווה היומי שלנו כיום לחורבן שארע לפני קרוב ל-2000 שנה...

נכון - אבל... בסופו של דבר יום ט' באב קיים ונוכח... ניתן להעביר אותו... העיקר שיעבור ויגיע כבר בין הזמנים... אך ניתן להתרומם ממנו... ניתן לגשת בצורה - נכון שפחות נחמד לי הצום... נכון שפחות אני מתחבר לימים עצובים... אבל בסופו של דבר עד כמה שהוא קיים, בא נראה כמה תוכן פנימי כן ניתן להכניס ליום הזה... מה אני כן יכול ומסוגל להעניק לי עצמי במתנה מהיום הזה... כשהוא יעבור - והוא יעבור - האם זה יהיה כמו סתם עוד יום שעבר ואינו, או כמו שאת החגים והמועדים אנחנו ממחרים לנצל ולספוג לתוכנו את תכונת היום הזה... כך גם בט' באב, ננסה עד כמה שידנו משגת לנשום ולספוג את העומק הפנימי שיש ביום הזה... ונזכור 'כי כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה', זה הקריטריון לשמוח בעתיד בשמחתה של ירושלים, ומי רוצה להישאר בעתיד מחוץ למעגלי השמחה...